

Ovládání narativu: Současná hasbara, digitální propaganda a psychologie vnímání v izraelsko-palestinském konfliktu

V moderním konfliktu informace již nejsou pouze pozadím války – *jsou* válkou. Obrázky, slova, hashtagy a algoritmy nyní fungují jako zbraně stejně jistě jako bomby a kulky. Bojiště není pouze Gaza, Západní břeh nebo sály OSN – je to také obrazovka vašeho telefonu, váš informační proud a vaše emocionální reflexy. Boj není pouze o území, ale o **pravdu, paměť a morální vnímání**. A v této aréně se izraelský propagační systém – známý jako **hasbara** – stal jednou z nejpokročilejších a neagresivnějších narativních operací na světě.

Tradičně přeložené jako „vysvětlení“, *hasbara* se prezentuje jako veřejná diplomacie: snaha „objasnit“ izraelské akce globální komunitě. V praxi však funguje jako komplexní, státem podporovaná psychologická a digitální vlivová operace. Jejím cílem není pouze přesvědčit, ale **ovládnout příběh** – kdo je viděn jako oběť nebo agresor, legitimní nebo kriminální, lidský nebo jednorázový.

Během posledních dvou let, uprostřed izraelského zesíleného útoku na Gazu a globálního vzestupu digitálního aktivismu, *hasbara* vstoupila do nové fáze. Již není omezena na tiskové zprávy nebo státní média, nyní působí prostřednictvím **algoritmů, sítí influencerů, dezinformačních kampaní a korporátního vymáhání**. Platformy jako **X (dříve Twitter)** a **TikTok**, kdysi představované jako demokratizující prostory, se staly digitálními bojišti, kde viditelnost utrpení – a legitimita odporu – podléhá algoritmickému vymazání.

Současně mocní miliardáři jako **Larry Ellison**, který nyní má velký vliv na TikTok i tradiční média prostřednictvím Oracle a Skydance/Paramount, prosazují ideologickou konformitu shora dolů. Pro-palestinské hlasy jsou stále více umlčovány, nejen státní cenzurou, ale i **politikami zaměstnavatelů, algoritmickým potlačením a psychologickou manipulací** zabudovanou do samotných platform, které používáme k pochopení světa.

Ale navzdory všemu pravda přetrvává.

Očitá svědectví, digitální archivy a globální vědomí začaly odolávat a prorazit iluzi *hasbary*. Cílem této práce je **dokumentovat, odhalit a vybavit** čtenáře nástroji k pochopení a výzvě k této iluzi – než se stane realitou samotnou.

Evoluce *hasbary* – Od diplomacie za studené války k digitální dominanci

„*Hasbara*“ (הסברה) doslova znamená „vysvětlení“ v hebrejštině. Na povrchu to naznačuje objasnění nebo veřejnou diplomacii – izraelskou snahu „vysvětlit se“ světu. Ale *hasbara*

není pouze vysvětlující; je **performativní, preventivní a manipulační**. Je to koordinovaný propagační rámec navržený k ovládnutí globálních narativů o Izraeli, zejména v kontextu jeho okupace Palestiny.

Na rozdíl od tradičního public relations je hasbara **militarizovaná a institucionalizovaná**, zakořeněná v bezpečnostním státu a praktikovaná napříč platformami, jazyky a disciplínami. Nejde o vítězství v debatě – jde o **definici podmínek reality** ještě předtím, než debata začne.

Původ: Od sionistické advokacie k státní propagandě

Semena hasbary byla zasetá dlouho před založením Izraele v roce 1948. Sionističtí vůdci na počátku 20. století rozpoznali důležitost formování veřejného mínění na Západě. Postavy jako Chaim Weizmann a Theodor Herzl nebyly jen diplomaté, ale **narrativní podnikatelé**, kteří se snažili přesvědčit britské a americké elity, že sionismus je moderní, civilizační projekt spíše než koloniální.

Po založení izraelského státu hasbara nabyla formálnější roli. Během studené války izraelscí úředníci rámovali stát jako liberální baštu demokracie v nepřátelském arabském regionu, spojujíc se s americkými hodnotami a západními obavami ze sovětského vlivu.

Klíčové rané cíle hasbary zahrnovaly:

- Opravdování **Nakby** (násilné vysídlení více než 700 000 Palestinců v roce 1948)
- Přebandování okupace Západního břehu, Gazy a východního Jeruzaléma v roce 1967 jako „obrannej války“
- Odražení kritiky vojenských akcí jako válka v Libanonu v roce 1982 a represe intifády

V každém z těchto období hasbara spoléhala na **západní tisk, diplomatické spojení a židovské diasporní instituce** k zesílení izraelské verze událostí. Izrael byl vykreslen jako malý, obležený a morálně nadřazený – navzdory drtivé vojenské převaze.

Institucionalizace: Vzestup byrokracie hasbary

Do 70. a 80. let se hasbara stala formalizovanou v rámci izraelského státu. **Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo strategických záležitostí a jednotky mluvčích IDF** si každé vyvinuly propagační křídla zaměřená na formování mezinárodního mínění.

Klíčové vývoje zahrnovaly:

- Založení **Oddělení hasbary** v rámci ministerstva zahraničí
- Tréninkové programy pro izraelské diplomaty a vojáky o „narrativní disciplíně“
- Použití **AIPAC** a přidružených lobbí k koordinaci médií v USA
- Partnerství s PR firmami, think-tanky a hlavními americkými médii

Nešlo jen o to, aby Izrael vypadal dobře – šlo o **delegitimizaci palestinského odporu**, reformulování kritiky jako antisemitismu a ovlivňování politického rozhodování v západních metropolích.

Příručka hasbary: Propaganda v praxi

Do 2000. let se hasbara posunula za tradiční diplomacii do **vlivu hromadných médií a technik dezinformací**. Jedním klíčovým artefaktem z tohoto období je „**Příručka hasbary**“, průvodce široce šířený mezi zastánci Izraele na počátku internetové éry.

Příručka načrtává rétorické strategie jako:

- **Bodování vs. hledání pravdy:** Vždy cílte na vítězství v argumentu, ne na vysvětlení problému
- **Emoční apel:** Vzbuzovat strach, vinu a trauma (např. neustálé odkazy na holocaust nebo terorismus)
- **Přesměrování:** Když jste vyzváni k izraelským akcím, přepněte na Hamás, Írán nebo antisemitismus
- **Diskreditace a delegitimizace:** Útok na posla, ne na zprávu – zejména kritiky, novináře a akademiky

Tyto taktiky nejsou omezeny na státní aktéry. Nyní se šíří prostřednictvím **studentských skupin, diasporních organizací a online dobrovolníků**, tvořících globální armádu digitálních propagandistů.

Hasbara 2.0: Digitální otočka

Skutečná transformace přišla v 2010. letech a zrychlila se v 2020. letech. Jak tradiční média ztrácela vliv a sociální média získávala dominanci, hasbara se otočila. Začala se zaměřovat na **kampaně influencerů, AI moderování, inženýrství algoritmů a real-time digitální dezinformace**.

Klíčové vývoje zahrnují:

- Jednotka mluvčích IDF vytváří virální TikToky k přeformulování náletů jako hrdinství
- Civilní „válečníci hasbary“ koordinovaní na WhatsAppu a Telegramu k hromadnému hlášení pro-palestinských příspěvků
- Izraelská vláda financuje **milionové digitální kampaně** k zaplavení platform pro-izraelským obsahem, zejména během období eskalovaného násilí
- Tender izraelského ministerstva z roku 2019 nabízející 3 miliony NIS na tajnou sociální mediální operaci cílenou na „delegitimační kampaně“

Tyto snahy vyvrcholily v tom, co analytici nazývají **Hasbara 2.0** – propagační režim přizpůsobený pro éru platform, kde **rychlost, virálnost a emocionální manipulace** znamenají více než fakta nebo politika.

Platforma jako propaganda – Jak hasbara ovládla X (dříve Twitter)

Když Elon Musk získal Twitter koncem roku 2022 a přejmenoval ho na **X**, platforma vstoupila do nové ideologické fáze. Propagovaná jako útočiště „svobody slova“, X se rychle vyví-

nula v něco mnohem stranického: **bojiště pro státem zarovnanou informační válku**, kde izraelská hasbara našla úrodnou půdu k zesílení svého sdělení, potlačení nesouhlasu a formování veřejného vnímání izraelsko-palestinského konfliktu v reálném čase.

Zatímco Twitter měl dlouho problémy s předpojatostí a asymetriemi moderování, éra po Muskovi označuje dramatickou eskalaci **narrativního inženýrství blízkého státu** – s izraelskou vládou, IDF a přidruženými sítěmi plně využívajícími změny platformy, sympatie vedení a algoritmickou neprůhlednost k upevnění dominantní perspektivy.

Od platformy k proxy: Jak se X zarovnala s cíli hasbary

Bezprostředně po **útku Hamásu 7. října 2023** a následném izraelském útku na Gazu hasbara operace vstoupily do přetaktovaného režimu. Současně se X stala **strukturálně zarovnanou** s těmito snahami:

Algoritmická předpojatost

- **Pro-izraelský obsah explodoval ve viditelnosti**, často s nafouknutým dosahem navzdory nízké angažovanosti.
- **Pro-palestinské příspěvky byly pohřbeny**, shadowbannovány nebo označeny jako „podpora terorismu“, i když je publikovali novináři nebo akademici.
- **Trendující témata jako #Gaza** záhadně mizela z nástrojů viditelnosti platformy během období těžkého bombardování a civilních úmrtí v Gaze.

Podpora od Elona Muska

- Musk osobně **zesiloval účty** známé šířením dezinformací nebo vysoce stranického pro-izraelského obsahu.
- Platformoval postavy s vazbami na izraelské vlivové sítě, včetně těch, kteří opakovali sdělení IDF během kritických vojenských operací.
- V mnoha případech Musk sám opakoval talking points hasbary, přeformulovávaje kritiku Izraele jako bezpečnostní hrozby nebo „extrémistickou propagandu“.

Úpravy politik v prospěch cenzury

- Funkce „community notes“, určená k přidání kontextu, byla často **zbraňována k podkopání pro-palestinských hlasů**.
- **Hromadné pozastavení** cílily na novináře, umělce a dokonce přeživší, kteří publikovali real-time záběry událostí v Gaze.
- Nesouhlasné hlasy byly často označeny jako „dezinformace“ bez možnosti odvolání nebo vysvětlení.

Společně tyto strukturální změny vytvořily to, co uživatelé začali nazývat „**Hasbara Feed**“ – manipulovanou verzi reality, kde jen jedna strana brutálního konfliktu byla konzistentně viditelná a empatie k druhé byla algoritmicky odrazována.

Digitální brigády a zaplavování obsahem

Úspěch hasbary na X nikdy nespolehal pouze na algoritmy. Lidská intervence – **často koordinovaná** – hrála velkou roli.

Digitální brigády:

- Dobrovolníci a placení influenceři hasbary pracují v sítích k **hromadnému hlášení pro-palestinských účtů**.
- Tyto sítě **zaplavují komentáře** skriptovanými talking points, ruší vlákna obtěžováním a šíří dezinformace, které je těžké opravit, jakmile se stanou virálními.

Strategie zaplavování:

- Během významných momentů (např. bombardování nemocnic, rezoluce OSN) je X **zaplavena pro-izraelskými infografikami**, AI-generovaným obsahem nebo emocionálně manipulačními videi, které vykreslují vojáky IDF jako neochotné humanisty.
- Cílem není jen přesvědčování – je to **kontrola objemu**. K utopení kritických příspěvků čistou saturací.

Tato praxe je podporována **státními partnerstvími**. Izraelská vláda má dokumentované investice do sociálních mediálních propagand, včetně:

- 145milionové kampaně veřejné diplomacie zaměřené na západní publikum.
- Tenderu z roku 2019 nabízejícího miliony šekelů na digitální vlivové operace.
- Veřejně přiznaných plánů Netanjahua použít sociální média jako „zbraň“ k formování amerického veřejného mínění.

Narrativní rámování: Od obětovství k morálnímu ospravedlnění

Transformace X na zesilovač hasbary také posunula **narrativní rámování** konfliktu:

- **Izrael je vykreslen jako věčné oběť**, bez ohledu na vojenskou asymetrii nebo civilní oběti způsobené.
- **Palestinští jsou konzistentně spojováni s terorismem**, dehumanizováni jazykem a vizuálními signály, i když se mluví o dětech nebo nemocnicích.
- **Strukturální násilí, okupace a apartheid jsou učiněny neviditelnými** přeformulováním každé eskalace jako spontánního aktu obrany.

Tyto rámování jsou zesílena prostřednictvím:

- **Influenceři s modrým štítkem** (často placení), kteří publikují virální obsah během bombardování.
- **AI-generovaných vláken**, která používají emocionálně přesvědčivý jazyk a obrázky k udržení podpory vojenským akcím.
- **Taktik dezinformací**, jako falešné spojování novinářů nebo NGO s Hamásem k diskréditaci jejich zpráv.

Od moderování k manipulaci: Smrt neutrality platformy

X už není „náměstí“. Je to **militarizovaný informační systém**, kde angažovanost je inženýrovaná, viditelnost ovládána a politický nesouhlas řízen kódem i nátlakem.

To označuje nebezpečný precedens – nejen pro izraelsko-palestinský konflikt, ale pro **demokracii a digitální práva globálně**. Když jedna strana války těží z plnospektrální algoritmické ochrany – a druhá čelí deboostingu, zákazům a pomluvám – výsledkem není debata. Je to **vyrobený souhlas**.

TikTok a Ellisonova doktrína – Vliv, ideologie a ovládnutí platformy

Na počátku 2020. let se **TikTok** stal nejmočnější kulturní a politickou platformou pro generaci Z. S více než miliardou uživatelů globálně a více než 150 miliony v USA se TikTok stal prostorem, kde globální narativy nebyly jen sdíleny – byly *cítěny*. Během dob války, povstání nebo nespravedlnosti sloužil jako frontová linie vizuálního svědectví: rychlá, nefiltrovaná a emocionálně přímá.

Přesně tato syrová síla udělala z TikToku hrozbu – pro vlády, korporace a mocné narativní režimy jako hasbara.

Zpočátku se americká kontrola TikToku zaměřovala na **ochranu dat a obavy z vlivu Komunistické strany Číny**, kvůli vlastnictví čínským technologickým gigantem **Byte-Dance**. Nicméně v roce 2025 byla tato obava „vyřešena“, když byl 80% podíl v amerických operacích TikToku prodán **konzorciu amerických investorů, s Oracle** – vedeným pro-izraelským miliardářem **Larrym Ellisonem** – přebírajícím vedení dohledu nad algoritmem a datovou infrastrukturou TikToku.

Přesto následovalo ne obnovení neutrality nebo občanské svobody.

Místo toho se **TikTok stal dalším ramenem ideologického vymáhání**, zejména zaranžovaným s **izraelskými státními zájmy**, narativy americké zahraniční politiky a miliardářským kulturním vlivem.

Odkup, který nahradil jednu říši jinou

V září 2025, pod bipartisáním tlakem a prostřednictvím exekutivního nařízení z éry Trumpa, byly americké operace TikToku efektivně zabaveny a předány americkým technologickým elitám. **Oracle** Larryho Ellisona převzala kontrolu nad správou dat a dohledem nad algoritmy – rozhodnutí oslavované jestřáby národní bezpečnosti a obchodními médii.

Ale výměnou čínského státního vlivu za Ellisonovu ideologickou říši USA TikTok „depolitizovaly“ – jednoduše **přesměrovaly** loajalitu platformy. A tato loajalita není neutrální.

Ellison není jen obchodník. Je:

- **Vokálním zastáncem Izraele a IDF**
- **Hlavním financérem** pro-izraelských politických lobbí a vojenských programů

- Finančním architektem převzetí **Paramount Global** svým synem, které zahrnuje **CBS**, **Showtime** a širokou škálu amerických médií

Stručně řečeno, vliv Ellisona se rozprostírá:

- **Big Tech** (Oracle)
- **Sociální média** (TikTok, prostřednictvím infrastruktury Oracle)
- **Mainstream média** (Paramount/CBS)
- **Americká politika** (hlavní donor Trumpa, s vazbami na Marca Rubia a další)

Nejen formuje informační systém – **vlastní ho**.

Ellisonova doktrína: Ideologická kontrola jako korporátní kultura

Po eskalaci války v Gaze koncem roku 2023 začaly se objevovat interní zprávy z Oracle. Tyto odhalily znepokojivou **změnu korporátní kultury** pod vlivem Ellisona, zejména jak se Oracle pozicovala k převzetí operací TikToku.

Klíčové vývoje zahrnovaly:

- Výkonní ředitelé požadující, aby se „láska k Izraeli“ vštěpila do firemní kultury
- Zaměstnanci vyjadřující obavy z izraelských vojenských akcí byli **odkázáni na korporátní zdroje duševního zdraví**
- Pro-palestínští pracovníci čelili **disciplinárnímu tlaku** nebo odvetě za své názory
- Otevřený dopis od desítek zaměstnanců Oracle na začátku roku 2025 protestující proti prohlubování vazeb společnosti s izraelskou vojenskou technologií a cenzurními operacemi

Tyto praktiky nejen odrážejí předpojatost – evokují **autoritářské kondicionování**: myšlenku, že odchylka od pro-izraelského světového názoru je symptomem nestability, zmatku nebo nespolehlivosti.

Toto chladící prostředí bylo zrcadleno změnami na samotném TikToku.

Cenzura na TikToku: Tichá, cílená a efektivní

Od chvíle, kdy Oracle převzala kontrolu nad algoritmem a infrastrukturou TikToku, uživatelé hlásí řadu taktik potlačení ovlivňujících pro-palestinské hlasy:

Pokles viditelnosti

- Příspěvky dokumentující izraelské nálety, civilní úmrtí nebo svědectví z Gazy začaly dostávat **výrazně nižší angažovanost** než před odkynem.
- Hashtagy jako **#FreePalestine** nebo **#CeasefireNow** byly periodicky omezovány nebo učiněny nehledatelnými.
- Video označená jako „grafická“ nebo „klamavá“ byla **odstraněna nebo omezena** – i když byla ověřená nebo publikována novináři.

Cílené akce na účtech

- Významní palestinišší tvůrci a aktivisté hlásili **shadowbany**, pozastavení účtů a sundání obsahu bez varování.
- Ověřené účty sdílející zprávy z Gazy viděly svůj **dosah dramaticky klesnout**, zejména během období aktivního bombardování.

Propagace propagandy

- Pro-izraelský obsah, včetně infografik ve stylu hasbary a komentářů influencerů, byl **výrazněji vystavován** v For You feeds.
- Sponzorované příspěvky z kampaní spojených s izraelskou vládou byly **tlačené k americkému publiku**, někdy rámované jako vzdělávací nebo humanitární.

Tato **asymetrie obsahu** zrcadlí podobné dynamiky pozorované na X – ale dosah TikToku mezi **mladšími uživateli** ho činí obzvláště nebezpečným. Platforma se stala **ideologickým groomingovým polem**, kde **selektivní viditelnost** diktuje morální hranice toho, co je viděno jako normální, přijatelné nebo „správné“.

Od algoritmické neutrality k ideologické válce

TikTok byl kdysi viděn jako platforma nabízející podrepresentovaným hlasům – včetně Palestinců – místo, kde být slyšeni. Byla to scéna pro:

- Syrové záběry bombardování
- Osobní svědectví z okupovaných území
- Virální solidarity hnutí, která obcházela předpojatosti mainstreamových zpráv

Ale pod Oracle a Ellisonem se ideologické zarovnání platformy mění. Nejde jen o viditelnost – jde o **kódování hodnot**:

- Izraelští vojáci jsou vykresleni jako ochránci.
- Palestinišší jsou zobrazeni – explicitně nebo implicitně – jako hrozby.
- Utrpení je algoritmicky kurátováno ve prospěch jednoho druhu smutku.

To je **narrativní inženýrství v měřítku** – a provádí se pod záminkou „moderování obsahu“ a „bezpečnosti značky“.

Ellisonovo mediální impérium: Posílení stěny narativu

Ovládnutí TikToku je jen jedním uzlem v širší mediální konsolidační strategii Ellisona. Prostřednictvím Skydance Media a jeho akvizice **Paramount Global** nyní rodina Ellisonových ovládá:

- **CBS News**
- **Showtime**
- **Comedy Central**
- **Nickelodeon**
- **Paramount Pictures**
- Globální streamovací platformy

Společně s Oracle a TikTokerem Ellisonův vliv pokrývá téměř **každé hlavní médium spotřeby informací**, od dětských programů po podnikové databáze až po virální video platformy.

S jeho hlubokými politickými vazbami a ideologickou rigiditou to není jen vlastnictví médií – je to **narrativní monopolizace**. A používá se k sanitaci války, disciplinaci nesouhlasu a definici hranic přípustné empatie.

Psychologické efekty hasbary – Algoritmy, úzkost a formování veřejné emoce

Síla propagandy není jen v tom, co říká, ale v tom, co dělá s **myslí**.

Současná hasbara – daleko od toho, aby byla relikvií studené války – je **vysoce vyvinutý psychologický vlivový systém**. Již nespolehá pouze na ovládnutí státních médií nebo točení tiskových zpráv. Nyní žije v **algoritmech, designu rozhraní, odměňovacích systémech a sociálních zpětných smyčkách**.

Hasbara v digitální éře nemíří jen na *přesvědčování* – míří na **kondicionování**. K formování veřejné emoce, tvarování morálních reflexů, potlačení nesouhlasu a inženýrství vnímání konsenzu.

Algoritmické inženýrství emocí

Sociální mediální platformy kurátují, co uživatelé vidí prostřednictvím algoritmických „feeds“ navržených k maximalizaci angažovanosti – ale tyto algoritmy také určují, jaký druh informací je **odměňován** nebo **neviditelný**. Operace hasbary to využívají tím, že zajišťují, aby byl **pro-izraelský obsah zesílen**, zatímco **pro-palestinský obsah je deboostován** nebo potlačen.

Výsledek je **emocionální kondicionování**:

- Obsah, který **podporuje izraelský narativ**, dostává lajky, retweety a zobrazení – spouštějící **dopaminové hity** pro uživatele a posilující tyto chování.
- Obsah kritický k Izraeli, bez ohledu na přesnost nebo naléhavost, často dostává málo nebo žádnou angažovanost – vedoucí k **frustraci, sebezmatku a případnému stažení**.

To tvoří **odměna-trestovou smyčku**:

- **Angažovanost = správnost**
- **Ticho = hanba**
- Postupem času se uživatelé nevědomě **samoupravují**, aby se zarovnali s obsahem, který funguje dobře, působící viditelnost za pravdu.

Ozvěny komory a vyrobený konsenzus

Když platformy jako X a TikTok zesilují jednu stranu politického narativu, vytvářejí **digitální ozvěny komory** – prostředí, kde jsou uživatelé opakovaně vystaveni úzkému rozsahu názorů, posilující iluzi **univerzální shody**.

To má hluboké psychologické důsledky:

- Podle **Aschových experimentů s konformitou** lidé mají tendenci přijímat skupinové názory – i když kolidují s osobními přesvědčeními – pokud vnímají, že jsou v nesouhlasu sami.
- To vede k **pluralistické ignoranci**: přesvědčení, že soukromé názory jsou špatné nebo okrajové, protože se zdá, že je nikdo jiný nesdílí.
- V kontextu Izrael-Palestina to znamená, že **sympatie k Palestincům je vnímána jako nebezpečná nebo abnormální**, i mezi uživateli, kteří ji cítí soukromě.

Výsledek není jen ticho – je to **internalizovaná zkreslení**. Rostoucí počet uživatelů začíná **ztrácet důvěru ve své vlastní morální instinkty**.

Spirála ticha: Umumličování prostřednictvím izolace

Když uživatelé vidí, že pro-palestinský obsah je trestán – zákazy, nízkým dosahem, obtěžováním nebo pracovními důsledky – učí se **samo-cenzurovat**. To platí zejména pro:

- Studenty obávající se akademických nebo profesních reperkusí
- Tvůrce obávající se démonetizace
- Zaměstnance pro-izraelských firem jako Oracle, kteří viděli kolegy odkazované na **zdroje duševního zdraví** za nesouhlas

To se shoduje s teorií **spirály ticha**:

Lidé jsou méně ochotni vyjádřit názor, pokud se obávají sociální izolace nebo trestu. Čím méně lidí mluví, tím silnější je vnímání, že nesouhlas je vzácný – takže posiluje ticho.

To je **přesně prostředí, které hasbara cílí vytvořit**.

Patologizace nesouhlasu

V posledních letech se psychologická nátlak posunul za feed do pracoviště a komunity. Zprávy z Oracle během války v Gaze 2023–2025 odhalují hluboce znepokojivý vzorec:

- Zaměstnanci kritičtí k izraelským akcím byli **odkázáni na podporu duševního zdraví** spíše než zapojeni do podstaty jejich obav.
- Výkonní ředitelé požadovali „lásku k Izraeli“ jako součást firemní kultury – rámuje nesouhlas jako **emocionální nestabilitu** nebo **iracionalitu**.
- V tech a mediálních prostorech jsou pro-palestinské názory **patologizovány**, zatímco podpora Izraele je **normalizována jako racionální, občanská a morální**.

Tato taktika čerpá z autoritářských playbooků: přeformulovat morální opozici jako **duševní zmatení**, léčit odpor ne jako politickou perspektivu, ale jako **psychologickou odchylku**.

Emocionální vyčerpání a vyhoření

Možná nejběžnějším psychologickým dopadem současné hasbary je **emocionální únava**:

- Uživatelé, kteří se snaží dokumentovat zvěrstva – zejména v Gaze – popisují pocit, jako by „**křičeli do prázdna**.“
- Navzdory důkazům jsou jejich příspěvky ignorovány nebo smazány.
- Mnoho popisuje pocit beznaděje, úzkosti nebo odpojení od vrstevníků, kteří se zdají, že je to nezajímá.

To vede k:

- **Digitálnímu vyhoření**: Stažení z aktivismu kvůli neustálé emocionální práci
- **Morální disociaci**: Psychologickému distancování od traumy jako mechanismu přežití
- **Fatigu soucitu**: Otupělosti vůči utrpení kvůli přeexpozici a vnímané marnosti

Nakonec je toto **psychologické eroze solidarity** jedním z nejeefektivnějších nástrojů hasbary. Nejen prostřednictvím cenzury, ale prostřednictvím **vyčerpání**.

Infantilismus publika

Další klíčovou strategií hasbary je **zjednodušování** – rámování komplexní geografie prostřednictvím emocionálně manipulačních tropů:

- **Izrael jako věčné oběť**
- **IDF jako „nejmorálnější armáda světa“**
- **Palestinští jako teroristé nebo pasivní oběti bez agentury**

Toto emocionální rámování infantilizuje publikum:

- **Odrazuje kritické myšlení**
- **Prioritizuje emocionální loajalitu** před faktickou nuancí
- Pěstuje **morální binárnosti** – dobro vs. zlo, my vs. oni – bez prostoru pro kontext, historii nebo strukturální kritiku

Uživatelé jsou trénováni ne abychom rozuměli, ale aby **cítili ve správném směru**. A odchylka od tohoto emocionálního scénáře se stává sociálně trestnou.

Hasbara a Západ – Lobbying, lawfare a kriminalizace solidarity

Hasbara se neomezuje na formování vnímání. Jejím konečným cílem je **přeměnit vnímání na moc** – na legislativu, vojenské financování, obchodní politiku a právní rámce, které **trestají odpor** a **odměňují spoluúčast**.

Na Západě – zejména ve Spojených státech, Spojeném království, Německu a Francii – se hasbara vyvinula v **politický nástroj**. Je nasazována nejen prostřednictvím virálních videí

nebo kampaní influencerů, ale prostřednictvím **lobbyingu, lawfare, akademické represe a dohledu nad občanskou společností**.

Lobbyingová infrastruktura: Motorová místnost západní hasbary

Nejmocnějším rozšířením hasbary na Západě je její **lobbyingová infrastruktura**, zejména ve Spojených státech. Organizace jako:

- **AIPAC** (Americký výbor pro veřejné záležitosti Izraele)
- **ADL** (Liga proti pomluvám)
- **StandWithUs**
- **Izraelsko-americká rada**
- A četné méně známé PACy

...tvoří propojenou síť, která:

- **Ovlivňuje volby**
- **Formuje americkou zahraniční politiku vůči Izraeli**
- **Navrhuje legislativu k potlačení hnutí BDS**
- **Prosazuje definice antisemitismu**, které rovnají anti-sionismus s nenávistným projevem

Tyto skupiny nejsou pouze advokační organizace – jsou **inženýry politiky**, hluboce zapuštěné v americké politické infrastruktuře.

Finanční páka:

- AIPAC sama utratila přes **100 milionů dolarů** v amerických volebních cyklech 2022 a 2024, podporující kandidáty, kteří slíbili neochvějnou podporu Izraeli – i když se počet mrtvých v Gaze navyšoval.
- Politická darování se používají jako **litmusový test loajality k Izraeli**. Larry Ellison například údajně **prověřoval politické kandidáty** na základě jejich postoje k Izraeli před nabídkou finanční podpory.

Disciplína kandidátů:

- Kandidáti kritičtí k izraelské politice – jako **Ilhan Omar, Rashida Tlaib** nebo **Jamaal Bowman** – čelí koordinovaným pomluvným kampaním, útokům dezinformacemi a primárním výzvám podporovaným miliony v penězích zarovnaných s hasbarou.

Tato úroveň vlivu zajišťuje, že **americká zahraniční politika zůstává zamčená v podpoře Izraele**, bez ohledu na veřejné mínění, právní porušení nebo obavy z lidských práv.

Lawfare: Proměna solidarity v zločin

Další hranicí hasbary na Západě je **lawfare** – použití právních systémů k kriminalizaci a zastrašování zastánců palestinských práv.

Kriminalizace BDS:

- K roku 2025 **36 států USA** přijalo zákony nebo exekutivní nařízení penalizující jednotlivce nebo firmy, které se účastní aktivit **Boikotu, Odstupu a Sankcí (BDS)** proti Izraeli.
- Tyto zákony, mnohé napsané ve spolupráci s izraelskými lobbyingovými skupinami, často:
  - Vyžadují, aby dodavatelé podepsali **anti-BDS závazky**
  - Penalizují studenty nebo fakultu za pro-palestinský aktivismus
  - Odmítají veřejné financování organizací považovaných za „anti-izraelské“

Předefinování antisemitismu:

- Západní vlády stále více přijímají **definici antisemitismu IHRA (Mezinárodní aliance pro vzpomínání holocaustu)**, která zahrnuje kritiku Izraele jako potenciální nenávislný zločin.
- Kritici argumentují, že to **zbraňuje obvinění z antisemitismu** k umlčení politického diskurzu a akademické svobody.
- V Německu a Francii tato definice již vedla k **policejním zásahům** proti pro-palestinským shromážděním, zákazům protestů a vyšetřováním NGO.

Institucionální cenzura:

- **Univerzitní profesori**, zejména v USA a UK, čelí rostoucímu riziku za výuku palestinské historie nebo vyjádření podpory hnutím dekolonizace.
- Organizace jako **Canary Mission** udržují veřejné černé listiny studentů a vědců, kteří obhajují palestinská práva – seznamy často používané zaměstnavateli a imigračními úřady.

Dohled a policing solidarity hnutí

V paralelním toku s lawfare izraelsky zarovnané vlády a instituce stále více přijímají **jazyk protiteroristického boje** k dohledu a zastrašování pro-palestinské organizace.

Dohled na kampusech:

- Univerzitní pobočky **Students for Justice in Palestine (SJP)** jsou monitorovány, infiltrovány nebo suspendovány pod tlakem dárce a lobbyingových skupin.
- Kampusoví aktivisté jsou označováni jako **radikálové nebo bezpečnostní hrozby**, zejména po obdobích eskalovaného násilí v Gaze nebo na Západním břehu.

Zastrašování NGO:

- Pomocné skupiny, monitoři lidských práv a dokonce agentury OSN jsou rutinně obviňovány z „podpory terorismu“, pokud dokumentují izraelská zverstva.
- **IDF a izraelské ministerstvo zahraničí** byly spojeny s pomluvnými kampaněmi cílícími na humanitární pracovníky a reportéry – zejména ty operující v Gaze nebo Jeruzalémě.

Cestovní zákazy a zrušení víz:

- Palestiňští zastánci, akademici a novináři jsou odepřeni vstupu do západních zemí, označováni na hranicích nebo zakázáni z vystoupení pod vágními obviněními z „extrémismu“ nebo „sympatií k teroristům“.

Stručně řečeno, **aktivismus sám je předefinován jako hrozba** – ne proto, že ohrožuje veřejnou bezpečnost, ale proto, že ohrožuje kontrolu narativu.

Kulturní válka: Vymazání palestinské legitimacy

Státem podporované potlačení solidarity je posíleno **širším kulturním projektem** k úplnému vymazání palestinské legitimacy.

Akademická represe:

- Kurzy o osadnickém kolonialismu, apartheidu nebo domorodém odporu jsou defundovány nebo politicky cíleny, pokud zahrnují Palestinu.
- Konference jsou zrušeny, řečníci deplatformováni a vědecké publikace cenzurovány pod tlakem financérů zarovnaných s hasbarou.

Sanitace médií:

- Západní mediální instituce pokračují v:
  - Rámování izraelské agrese jako „sebeobrany“
  - Vyhnutí se termínům jako **okupace, etnické čistky** nebo **apartheid**
  - Platformování „expertů“ hasbary před palestinskými vědci
- Novináři, kteří toto rámování zpochybňují, jsou napomínáni, odstraněni z úkolů nebo čelí online obtěžovacím kampaním.

Kulturní černé listiny:

- Umělci, filmaři a hudebníci vyjadřující podporu Palestině jsou **de-invítováni, zařazeni na černé listiny nebo potrestáni**, zejména v amerických a britských festivalových okruzích.
- Hlavní kulturní financéři často vyžadují nepřímou „**anti-BDS**“ **soulad**, spojující financování s politickým mlčením.

Odpor a odhalení – Rozbití mašinérie hasbary

Hasbara prospívá na kontrole: médií, sdělení, vnímání. Spoléhá na zaplavení informačního ekosystému svou verzí reality, zatímco umlčuje konkurenční narativy prostřednictvím lawfare, cenzury a psychologické nátlakové.

Ale i nejsložitější propagační systém má **limity** – a **trhliny**.

Navzdory dominanci hasbary napříč západními institucemi a digitálními platformami se objevila globální protinarativa. Je decentralizovaná, digitálně rodilá, morálně zakořeněná a často řízena těmi bez institucionální moci – novináři, aktivisty, umělci, přeživšími a technologem zavázanými k **pravdomluvnosti pod vymazáním**.

Síla svědectví: Žurnalistika jako odpor

Jednou z nejmocnějších forem odporu vůči hasbaře je akt **nesezení svědectví** – zejména v reálném čase.

Občanská žurnalistika:

- V válkách v Gaze 2023–2025 mnoho z toho, co svět ví, nepřišlo z mainstreamových zdrojů, ale z **přímých video záběrů** zachycených Palestinci a sdílených přes sociální média.
- Tyto syrová svědectví – matky truchlící, bombardované nemocnice, zraněné děti – prorazily sanitované narativy a dosáhly milionů, často **předtím, než mohly být cenzurovány**.

Investigativní reportáž:

- Redakce jako *+972 Magazine*, *The Intercept*, *Middle East Eye* a *Electronic Intifada* pokračují v dokumentování:
  - Izraelských vojenských dezinformačních kampaní
  - Technologí dohledu používaných proti Palestincům
  - Západní spoluúčasti na prodeji zbraní a cenzuře
- Nezávislí novináři na platformách jako Substack a Patreon obcházejí redakční omezení k publikování kritické reportáže cenzurované jinde.

Archivační aktivismus:

- Kolektivy jako **Forensic Architecture** a **Visualizing Palestine** používají data, mapování a OSINT (Open Source Intelligence) k vytvoření **nevyvratitelných, dokumentovaných záznamů** izraelských válečných zločinů, zabavení půdy a aparthejdových politik – zdrojů nyní používaných v mezinárodních právních podáních a zprávách o lidských právech.

Technologická suverenita: Budování za platformami

Rozpoznávajíc, že mainstreamové platformy jako X, TikTok a Instagram jsou nyní hluboce kompromitovány, mnoho technologů a komunit se obrací k **decentralizovaným a etickým alternativám**. Dvě nejvýznamnější jsou **Mastodon** a **UpScrolled**.

Mastodon: Decentralizované mikroblování

Mastodon je součástí **Fediversu** – sítě decentralizovaných, uživatelem ovládaných sociálních platforem. Na rozdíl od X Mastodon **není vlastněn miliardářem**, neslouží reklamy a

nealgoritmicky nekurátuje obsah.

- **Lokální moderování** znamená, že pro-palestinský obsah je méně pravděpodobně algoritmicky pohřben nebo zakázán.
- Mnoho instancí Mastodonu explicitně podporuje **anti-kolonální, anti-apartheidní a pro-spravedlnostní** rámce.
- Novináři a organizátoři deplatformovaní na X **obnovili svou přítomnost na Mastodonu**, používajíc ho jako bezpečnější hub pro archivování a zesílení odporu.

Mastodon není dokonalé řešení – má menší uživatelskou bázi a omezený dosah – ale představuje **model pro digitální solidaritu infrastrukturu**, která odolává korporátnímu ovládnutí a algoritmické předpojatosti.

UpScrolled: Lidsky centrované sociální zprávy

UpScrolled je rostoucí alternativou k tradičním appkám informačních proudů, s důrazem na:

- **Algoritmickou transparentnost**
- **Komunitou řízenou kuraci obsahu**
- **Design vědomý duševního zdraví**

Místo algoritmů maximalizujících angažovanost UpScrolled dává uživatelům možnost **vybrat si, co vidí a sledovat důvěryhodné kurátory**, spíše než značky nebo influenceři.

V kontextu hasbary:

- UpScrolled nabízí **platformu imunní vůči saturálním taktikám** a zaplavování obsahem.
- Používá se **mediálními vzdělavateli a aktivisty** k sdílení nefiltrovaných aktualizací, zejména během výpadků obsahu na jiných platformách.
- Jeho zaměření na **záměrné spotřebování informací** vytváří prostor pro **nuanci, historii a etické svědectví**.

Ač stále vznášející se, UpScrolled představuje **etos digitálního odporu** – kde informační proud se stává prostorem pro reflexi, ne nátlak.

Kolektivní paměťové projekty

Hasbara spoléhá na historické vymazání: **Nakby**, minulých masakrů, desetiletí vyvlastnění. V reakci na to nová generace tvůrců pracuje na budování **protiahistorie**, které zachovávají palestinskou zkušenost a reinscribují paměť do digitálních commons.

Digitální památníky a umění:

- Umělci a kódeři vytvořili **interaktivní mapy zničených vesnic**, virtuální památníky mrtvých v Gaze a archivy koloniálního násilí spojené s globální imperiální historií.
- Projekty jako **Decolonize Palestine** a **Palestinian Archive** kurátují texty, obrázky a ústní historie, které odolávají zjednodušení a historické amnézii.

Komunitní vzdělávání:

- Grasrootoví vzdělavatelé pořádají teach-ins, čtenářské skupiny a online kurzy k **reklamování historického kontextu a výzvě propagandním narativům**.
- Zine kolektivy a digitální knihovny se objevily jako neformální, ale mocné nástroje pro **politickou re-edukaci** mimo instituce.

Právní a institucionální odpor

Dokonce i v kompromitovaných systémech hasbara čelí rostoucímu odporu:

Právní akce za lidská práva:

- Skupiny jako **Al-Haq, Adalah** a **Defense for Children International-Palestine** používají zkreslení hasbary jako důkazy v **mezinárodních soudních řízeních**, včetně případů genocidy a apartheidu.

Organizace na univerzitách:

- Studenti nadále vzdorují zákazům solidarity s Palestinou prostřednictvím protestů, obsazení a žalob.
- Právní koalice úspěšně **výzvaly anti-BDS zákony** v amerických soudech, argumentující, že porušují ústavní ochranu svobody slova.

Odhalení whistleblowerů:

- Bývalí zaměstnanci sociálních mediálních firem a NGO nyní **unikají interní dokumenty**, odhalující, jak byly algoritmy upraveny a politiky moderování obsahu vytvořeny ve koordinaci s izraelským lobbyingovým tlakem.

Globální solidarita: Rekonekce boje

Možná nejmocněji globální odpor vůči hasbaře **spojuje Palestinu s jinými osvobozenými hnutími**:

- Domorodé komunity rozpoznávají sdílené vzorce **osadnického kolonialismu**
- Hnutí černošské liberace pojmenovávají sdílenou logiku **militarizace policie**
- Veteráni anti-apartheidu v Jižní Africe volají po **izraelské replikaci jejich bývalých utlačovatelů**

Tato **intersekcionalní solidarita** ztěžuje hasbaře izolovat a stigmatizovat palestinský odpor. Repozicuje Palestinu ne jako unikátní případ konfliktu, ale jako **fokální bod v globálním boji proti impériu, dohledu a nespravedlnosti**.

Co nelze nevidět – Pravda, paměť a kolaps narativního monopolu

Po desetiletí fungovala izraelská mašinérie hasbary s pozoruhodným úspěchem. Projektovala pečlivě řízený obraz: demokratický stát pod obléháním, morální armáda jednajících v sebeobraně, západní spojenec sužovaný iracionální nenávisť. Tento narativ neexistoval jen vedle reality – nahradil ji, prosakující do učebnic, titulků, politik a emocionálních reflexů.

Ale narativy, stejně jako režimy, mohou zkolabovat.

A v posledních dvou letech se stalo něco nevratného.

Navzdory miliardám utráceným na public relations, kampaně influencerů, algoritmickou manipulaci, právní potlačení a institucionální ovládnutí **pravda prorazila**. Ne proto, že by jí bylo dovoleno – ale proto, že byla **vynucena skrz trhliny**, nesená přeživšími, dokumentovaná svědky a zesílena sítěmi obyčejných lidí, kteří odmítli odvrátit zrak.

Co jsme viděli v Gaze, na Západním břehu, v Jeruzalémě – co jsme se naučili od whistleblowerů, digitálních vyšetřovatelů, historiků, dětí a básníků – **nelze nevidět**.

Změnilo to diskurz.

A změnilo **nás**.

Kolaps narativního monopolu

Hasbara kdysi operovala s téměř totální kontrolou nad dominantním diskurzem na Západě. Nejen vyhrávala debaty – **nastavovala podmínky toho, co lze debatovat**.

Ale ten monopol se rozbil.

- **Sociální média prorazila strukturu braní**, i když Izrael spěchal k reasertaci kontroly prostřednictvím akvizic a tlaku na moderování.
- **Občanská žurnalistika zaplavila časové osy nesanitovanou realitou**, činíc těžší odvrátit zrak od válečných zločinů zahalených v „obraně“.
- **Palestinští historici, umělci a aktivisté** zaujali své právoplatné místo v globálním diskurzu, odmítající být mluvni *o sobě* místo *k sobě*.

Ano, platformy jako X a TikTok byly od té doby repurposovány k potlačení této trhliny – ale škoda dominantnímu narativu je hotová. Hasbara stále může zkreslovat. Ale již nemůže **vy-mazat**.

Globální morální recalibrace

Pro mnohé poslední dva roky sloužily jako morální probuzení:

- **Co bylo kdysi rámováno jako komplexní, je nyní chápáno jako koloniální.**
- **Co bylo kdysi viděno jako „konflikt“, je nyní chápáno jako apartheid.**
- **Co bylo kdysi malováno jako obrana, je nyní rozpoznáno jako dominance.**

Viděli jsme děti umírající naživo ve streamu, novináře zavražděné za studena, nemocnice proměněné v rupy – a ospravedlnění se drolí v reálném čase.

Viděli jsme také lidi povstávat přes hranice, spojujíc Palestinu s globálními boji proti **rasismu, dohledu, militarismu a státnímu násilí**.

To není promíjivý moment. Je to **morální recalibrace** – a hasbara nemá algoritmus dostatečně mocný k jejímu obrácení.

Paměť jako odpor

V srdci hasbary je jednoduchý cíl: **vymazání**.

- Vymazání **Nakby**
- Vymazání **koloniálního násilí**
- Vymazání **palestinské humanity**
- Vymazání těch, kteří se odvážili pamatovat a pojmenovat, co viděli

A tak protijed – nejradykálnější akt – je **pamatovat**.

Archivovat. Citovat. Svidkovat. Učit. Mluvit, i když je to nepopulární. Zvláště když je to nepopulární.

Paměť není pasivní. Je to zbraň. Taková, kterou nelze koupit, pohřbít nebo vybrandovat z existence.

Práce před námi: Od narativního odporu k strukturální změně

Odhalení hasbary je jen prvním krokem.

Skutečný úkol spočívá v:

- **Dekolonizaci vzdělávání**, aby budoucí generace již nebyly vychovávány v nevědomosti
- **Výzvě korporátním médiím a technologickým monopolům**, které se staly spoluúčastnými na válečné propagandě
- **Požadavcích na odpovědnost** za zločiny maskované PR
- **Podpoře palestinské liberace** nejen rétoricky, ale materiálně

Musíme se ptát sami sebe nejen, jaké pravdy nyní vidíme – ale **jaké odpovědnosti tyto pravdy na nás kladou**.

Co bylo viděno, nelze nevidět

Není cesty zpět.

Obrázky jsou vypáleny do časové osy globálního vědomí. Jména mrtvých žijí v našich feeds, básních, protestech, politikách. Historie již nelze přepsat v reálném čase bez odporu.

Kolaps narativního monopolu není jen mediální příběh. Je to příběh o **tom, jaký svět jsme ochotni obývat** a zda jsme připraveni ho vidět jasně – i když ta jasnost stojí náš komfort.

A jakmile viděno jasně, nelze nevidět.

Jakmile slyšeno, nemůžeme předstírat, že jsme hluchí.

Jakmile naučeno, nemůžeme se vrátit k nevědomosti.

Reference a další čtení

Knihy a akademické zdroje

- Baroud, Ramzy. *The Last Earth: A Palestinian Story*. Pluto Press, 2018.
- Pappé, Ilan. *The Ethnic Cleansing of Palestine*. Oneworld Publications, 2006.
- Khalidi, Rashid. *The Hundred Years' War on Palestine*. Metropolitan Books, 2020.
- Erakat, Noura. *Justice for Some: Law and the Question of Palestine*. Stanford University Press, 2019.
- Herman, Edward S., and Noam Chomsky. *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. Pantheon, 1988.
- Fuchs, Christian. *Social Media: A Critical Introduction*. Sage Publications, 2021.
- Morozov, Evgeny. *The Net Delusion: The Dark Side of Internet Freedom*. PublicAffairs, 2011.

Žurnalistická a investigativní reportáž

- +972 Magazine - www.972mag.com Podrobné vyšetřování izraelské vojenské politiky, hasbary, digitálního dohledu a okupace.
- *The Intercept* - www.theintercept.com Vyšetřování americké spoluúčasti, vlivu lobbyingu a manipulace technologickými platformami.
- *Middle East Eye* - www.middleeasteye.net Reportáže z místa a mediální analýzy napříč regionem.
- *Electronic Intifada* - www.electronicintifada.net Nezávislá palestinská žurnalistika odhalující dezinformace a porušení práv.
- *The Guardian*: „TikTok potlačuje palestinský obsah během bombardování Gazy, říkají tvůrci.“ (2023)
- *Wired*: „X je nyní zbraní v informační válce Izrael-Palestina.“ (2024)
- *The New York Times*: „Vliv Larryho Ellisona ve Washingtonu roste, jak Oracle expanduje.“ (2025)
- *Haaretz*: „Jak izraelské ministerstvo zahraničí financuje digitální propagační kampaně.“ (2023)

Oficiální dokumenty a úniky

- **Tender izraelského ministerstva strategických záležitostí z roku 2019** pro tajnou digitální kampani: ~3 miliony NIS rozpočet
- **Definice antisemitismu IHRA** (přijata a zpochybněna globálně): www.holocaustremembrance.com
- **Oznámení lobbyingu AIPAC 2024**: OpenSecrets.org
- **Směrnice Twitter/X Community Notes** a prohlášení Muska (archivováno přes Internet Archive a Tech Policy Center)

- **Otevřený dopis zaměstnanců Oracle**, interní protest proti pro-izraelské korporátní kultuře (uniklý v roce 2025 přes TechLeaks)

Studie platformem a technologická analýza

- **Forensic Architecture**: www.forensic-architecture.org Multimediální vyšetřování izraelských válečných zločinů a potlačení narativu.
- **Visualizing Palestine**: www.visualizingpalestine.org Infografiky a datově řízené narativy výzývající rámování hasbary.
- **AlgorithmWatch**: www.algorithmwatch.org Studie o politické předpojatosti v moderování obsahu a algoritmickém zesílení.
- **Dokumentace Mastodon**: docs.joinmastodon.org Pro pochopení, jak decentralizované moderování podporuje rezistenční média.
- **UpScrolled (Beta)**: www.upscrolled.org Raná platforma experimentující s etickým designem sociálních médií a dekolonizovanou kurací.

Právní a zdroje lidských práv

- **Al-Haq**: www.alhaq.org - Palestinská právní NGO pro lidská práva
- **Adalah**: www.adalah.org - Právní centrum pro práva arabské menšiny v Izraeli
- **Defense for Children International – Palestine**: www.dci-palestine.org
- **Human Rights Watch**: Zprávy o izraelských aparthejdových praktikách (2021–2025)
- **Amnesty International**: „Izraelský apartheid proti Palestincům“ (2022)

Aktivistické a vzdělávací zdroje

- **Decolonize Palestine**: www.decolonizepalestine.com Open-source, citacemi bohaté rozbory klíčových témat jako hasbara, BDS a popírání Nakby.
- **Jewish Voice for Peace**: www.jewishvoiceforpeace.org Vedoucí anti-sionistická židovská organizace výzývající americkou politiku a izraelský apartheid.
- **Oficiální stránka hnutí BDS**: www.bdsmovement.net Zdroje, nástroje kampaní a právní aktualizace o advokacii bojkotu.
- **Palestine Legal**: www.palestinelegal.org Americká právní podpůrná skupina obhajující práva aktivistů a studentů.

Seznamy dalšího čtení a kurátované archivy

- „**Reading Palestine**“ sylabus od Columbia Students for Justice in Palestine (2024)
- „**Digital Apartheid: A Reader on Algorithmic Bias and Israel**“ (TechSolidarity, 2025)
- „**Platform Censorship and Political Bias**“ - MIT Media Lab Journal (Jaro 2025)

Pro archivní a dlouhodobý výzkum

- **Internet Archive / Wayback Machine** - pro přístup k smazanému nebo cenzurovanému materiálu
- **Palestinian Digital Archive**: www.palarchive.org
- **Nakba Map Project**: www.nakbamap.com

- **Časová osa Izrael-Palestina** (IFAmericansKnew.org): www.ifamericansknew.org